

Majetková podstata

Je-li kupní smlouva, kterou pozdější insolvenční dlužník nabyt nemovitost do svého vlastnictví, neplatná či zrušená, nemá na vypořádání účastníků takové smlouvy podle zásad o vydání bezdůvodného obohacení ve smyslu § 2993 a § 2999 o. z. vliv, že předmět koupě (nemovitost) byl po uzavření kupní smlouvy zpeněžen v insolvenčním řízení vedeném na majetek kupujícího a je nyní ve vlastnictví třetí osoby.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 Cdo 3762/2020-571 ze dne 29.9.2022)

Nejvyšší soud rozhodl v právní věci žalobce J. B., narozeného XY, bytem XY, zastoupeného Mgr. M. U., advokátem, se sídlem v T., proti žalované M. P., narozené XY, bytem XY, o zaplacení částky 548 000 Kč, vedené u Okresního soudu ve Znojmě pod sp. zn. 5 C 71/2017, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 1. září 2020, č. j. 21 Co 30/2020-523, tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 1. září 2020, č. j. 21 Co 30/2020-523, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

1. Rozsudkem ze dne 29. srpna 2019, č. j. 5 C 71/2017-494, Okresní soud v Znojmě:

[1] Zamítl žalobu, kterou se žalobce (J. B.) domáhal vůči žalované (M. P.) zaplacení částky 548 000 Kč (bod I. výroku).

[2] Uložil žalobci zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení částku 2 400 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku (bod II. výroku).

[3] Určil, že České republice – Okresnímu soudu ve Znojmě se nepřiznává právo na zaplacení částky 364,50 Kč (bod III. výroku).

2. Soud prvního stupně – vycházejí z ustanovení § 583 a násl., § 2002 odst. 1, § 2106 odst. 1 a § 2993 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“), a z ustanovení § 409 odst. 3 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) – dospěl k následujícím závěrům:

3. Kupní smlouva ze dne 30. listopadu 2016 (dále jen „kupní smlouva“), jíž žalovaná jako prodávající převedla na žalobce jako kupujícího vlastnické právo k pozemku č. parc. st. XY, jehož součástí je budova č. p. XY, v katastrálním území XY a obci XY (dále jen „nemovitost“) za kupní cenu 548 000 Kč, je platná, neboť jí nepředcházelo „úmyslné lstivé jednání“ žalované vůči žalobci spočívající v poskytnutí nepravdivých údajů ohledně vad nemovitosti.

4. Odstoupení od kupní smlouvy, které žalobce učinil přípisem ze dne 20. února 2017 (dále jen „odstoupení od kupní smlouvy“), není platné, neboť „nebylo zjištěno“, že by nemovitost ke dni odstoupení od smlouvy vykazovala skryté vady; restituční povinnost žalované vůči žalobci tudíž není

dána.

5. Nadto bylo dne 10. května 2017, tedy v průběhu soudního řízení, zahájeno insolvenční řízení na majetek žalobce vedené u Krajského soudu v Brně (dále též jen „insolvenční soud“) pod sp. zn. KSBR 52 INS 9719/2017, insolvenční správce žalobce (Mgr. D.G.) nemovitost zapsal do soupisu majetkové podstaty a v rámci insolvenčního řízení ji zpeněžil prodejem mimo dražbu, když dne 10. července 2018 uzavřel kupní smlouvu s kupující M. Z. (dále jen „M. Z.“). I kdyby tak byl dán „důvod“ pro vydání bezdůvodného obohacení, nešlo by o částku 548 000 Kč, jelikož žalobce není schopen splnit svou restituční povinnost za situace, kdy je nemovitost ve vlastnictví M. Z. a žalovaná „ani nevznesla námitku povinnosti žalobce k protiplnění“.

6. K odvolání žalobce Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 1. září 2020, č. j. 21 Co 30/2020-523:

[1] Potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v bodech I. a II. výroku (první výrok).

[2] Změnil rozsudek soudu prvního stupně v bodě III. výroku tak, že České republice – Okresnímu soudu ve Znojmě nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně (druhý výrok).

[3] Uložil žalobci zaplatit žalované na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 600 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku (třetí výrok).

[4] Nepřiznal „České republice“ právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (čtvrtý výrok).

7. Odvolací soud – vycházejí z ustanovení § 225 odst. 1, 2 a 3 insolvenčního zákona a odkazuje na ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu – dospěl po přezkoumání rozsudku soudu prvního stupně k následujícím závěrům:

8. V insolvenčním řízení vedeném na majetek žalobce nastala nevyvratitelná domněnka, že nemovitost byla oprávněně pojata do soupisu majetkové podstaty, neboť insolvenčním soudem nebylo pravomocně rozhodnuto o jejím vyloučení. Za této situace je nadbytečné zabývat se tím, zda měla nemovitost vady, na které žalovaná žalobce neupozornila. Nemovitost byla v insolvenčním řízení zpeněžena a M. Z. je chráněna „jako nabyvatel zpeněžené věci“.

9. Žalobcem tvrzený nárok na vrácení kupní ceny z důvodu neplatnosti kupní smlouvy či odstoupení od ní „není dán, neexistuje“, protože žalobce se nemůže domáhat vrácení kupní ceny ohledně pořízení nemovitosti, která byla „prodána třetí osobě“ na úhradu jeho dluhů v rámci insolvenčního řízení.

10. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky, která dosud nebyla dovolacím soudem řešena, popřípadě otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. Dovolatel namítá (poměřováno obsahem dovolání), že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

11. Dovolatel pokládá otázku, zda zpeněžením nemovitosti v insolvenčním řízení vedeném na jeho majetek došlo k zániku práv a povinností účastníků kupní smlouvy, jíž na něj byla nemovitost dříve převedena. Nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, podle něhož se nemůže po žalované domáhat vrácení kupní ceny, a argumentuje, že zpeněžení nemovitosti v průběhu insolvenčního řízení může mít dopad pouze na jeho restituční povinnost, nikoli na možnost uplatnit práva z vadného plnění a z

bezdůvodného obohacení vůči žalované. Zdůrazňuje, že v projednávané věci byla osobou oprávněnou k podání vylučovací žaloby toliko žalovaná, která tak neučinila.

12. Dovolatel dále odvolacímu soudu s odkazem na (blíže označenou) judikaturu Nejvyššího soudu a Ústavního soudu vytýká, že věc posoudil odlišně oproti soudu prvního stupně, aniž účastníky řízení seznámil se svým odlišným právním názorem. Rozhodnutí odvolacího soudu považuje za překvapivé a za rozporné s čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

13. Žalovaná ve vyjádření nesouhlasí s argumenty dovolatele a navrhuje, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek „potvrdil“.

14. Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodu 2., článku II, části první zákona č. [296/2017](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

15. Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., když pro ně neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř. a v posouzení dovoláním předestřené právní otázky (dopadu zpeněžení nemovitosti v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka na možnost požadovat vrácení kupní ceny zaplacené na základě neplatné nebo zrušené kupní smlouvy, již byla převedena nemovitost na dlužníka před zahájením insolvenčního řízení), jde o věc dovolacím soudem neřešenou.

16. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

17. Pro právní posouzení věci jsou rozhodné následující skutečnosti, z nichž vyšly soudy nižších stupňů a jež tvoří jednak obsah soudního spisu a jednak se jako obsah insolvenčního spisu promítají (mimo jiné) v insolvenčním rejstříku:

[1] Žalobou ze dne 22. března 2017 se dovolatel a další žalobci M. K. a P. H. domáhali vůči žalované a dalším žalovaným PREMIA Reality s. r. o. (dále jen „společnost P“) a Z. D. ml. (dále jen „Ing. Z. D.“) „zaplacení majetkové a nemajetkové újmy“.

[2] Soud prvního stupně pravomocným usnesením ze dne 2. května 2017, č. j. 5 C 71/2017-150, vyloučil řízení o nárocích (všech tří) žalobců na zaplacení peněžitého zadostiučinění za nemajetkovou újmu k samostatnému řízení.

[3] Dne 10. května 2017 bylo u insolvenčního soudu zahájeno insolvenční řízení na majetek dovolatele. Insolvenční soud usnesením ze dne 18. července 2017, č. j. KSBP 52 INS 9719/2017-A-15, zveřejněným v insolvenčním rejstříku téhož dne, (mimo jiné) zjistil úpadek dovolatele a povolil řešení jeho úpadku oddlužením.

[4] Příhláškou pohledávky ze dne 27. července 2017 (P1-1), zveřejněnou v insolvenčním rejstříku dne 31. července 2017, přihlásil věřitel ČSOB Stavební spořitelna, a. s. [dříve Českomoravská stavební spořitelna, a. s. (dále jen „věřitel Č“)] do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka pohledávku ve výši 548 000 Kč s (blíže specifikovaným) příslušenstvím z titulu úvěrové smlouvy uzavřené dne 5. ledna 2017. Věřitel Č přihlásil pohledávku jako zajištěnou zástavním právem k nemovitosti.

[5] Dovolatel opakovaně informoval insolvenční soud o tom, že od kupní smlouvy odstoupil a že se před soudem prvního stupně vede řízení „o určení neplatnosti kupní smlouvy“ [srov. podání

dovolatele ze dne 2. srpna 2017, zveřejněné v insolvenčním rejstříku dne 4. srpna 2017 (B-2), nebo ze dne 11. ledna 2018, zveřejněné v insolvenčním rejstříku dne 16. ledna 2018 (B-21)].

[6] Insolvenční správce dovolatele zapsal nemovitosti do soupisu majetkové podstaty ze dne 26. října 2017, zveřejněného v insolvenčním rejstříku dne 31. října 2017 (B-14).

[7] Usnesením ze dne 15. prosince 2017, č. j. KSBR 52 INS 9719/2017-B-17, zveřejněným v insolvenčním rejstříku dne 20. prosince 2017, insolvenční soud (mimo jiné) schválil oddlužení dovolatele plněním splátkového kalendáře.

[8] Soud prvního stupně pravomocným usnesením ze dne 2. května 2018, č. j. 5 C 71/2017-302, zastavil řízení o nároku dovolatele na zaplacení částky ve výši 1 204 300 Kč proti (všem třem) žalovaným (bod I. výroku), jakož i řízení o nároku dovolatele na zaplacení částky ve výši 548 000 Kč proti společnosti P a Ing. Z. D. (bod II. výroku); zároveň nepřipustil změnu žaloby (bod III. výroku).

[9] Soud prvního stupně dále pravomocným usnesením ze dne 26. června 2018, č. j. 5 C 71/2017-306, odmítl „podání“ dovolatele proti (všem třem) žalovaným ohledně částky 6 300 Kč (bod I. výroku); předmětem řízení tak zůstal nárok dovolatele vůči žalované na zaplacení částky 548 000 Kč z titulu vrácení kupní ceny. Žalobce odůvodnil žalobu zejména tím, že kupní smlouva je neplatná, jelikož žalovaná jej uvedla v omyl tím, že zastřela vady nemovitosti; jako „zástupný“ důvod požadovaného nároku uvedl vyrovnání účastníků po odstoupení od kupní smlouvy.

[10] Insolvenční správce jako prodávající uzavřel dne 10. července 2018 kupní smlouvu, zveřejněnou v insolvenčním rejstříku dne 1. srpna 2018 (B-34), kterou na M. Z. jako kupující převedl vlastnické právo k nemovitosti; kupní cena byla sjednána ve výši 420 000 Kč v souladu s předchozím pokynem (souhlasem) věřitele Č ze dne 29. června 2018.

[11] Usnesením ze dne 1. února 2019, č. j. KSBR 52 INS 9719/2017-B-72, zveřejněným v insolvenčním rejstříku dne 5. února 2019, rozhodl insolvenční soud (mimo jiné) o vydání výtěžku zpeněžení nemovitosti věřiteli Č.

18. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku:

§ 583

Jednal-li někdo v omylu o rozhodující okolnosti a byl-li v omyl uveden druhou stranou, je právní jednání neplatné.

§ 2001

Od smlouvy lze odstoupit, ujedná-li si to strany, nebo stanoví-li tak zákon.

§ 2004

(1) Odstoupením od smlouvy se závazek zrušuje od počátku.

(...)

§ 2991

(1) Kdo se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohatí, musí ochuzenému vydat, oč se obohatil.

(2) Bezdůvodně se obohatí zvláště ten, kdo získá majetkový prospěch plněním bez právního důvodu, plněním z právního důvodu, který odpadl, protiprávním užitím cizí hodnoty nebo tím, že za něho bylo plněno, co měl po právu plnit sám.

§ 2993

Plnila-li strana, aniž tu byl platný závazek, má právo na vrácení toho, co plnila. Plnily-li obě strany, může každá ze stran požadovat, aby jí druhá strana vydala, co získala; právo druhé strany namítnout vzájemné plnění tím není dotčeno. To platí i v případě, byl-li závazek zrušen.

§ 2999

(1) Není-li vydání předmětu bezdůvodného obohacení dobře možné, má ochuzený právo na peněžitou náhradu ve výši obvyklé ceny. Bylo-li plněno na základě neplatného nebo zrušeného právního jednání, právo na peněžitou náhradu však nevznikne v rozsahu, v jakém se to přičítá účelu pravidla vylučujícího platnost právního jednání.

(2) Plnil-li ochuzený za úplatu, poskytne se náhrada ve výši této úplaty; to neplatí, zakládá-li výše úplaty důvod neplatnosti smlouvy nebo důvod pro zrušení závazku, anebo byla-li výše úplaty takovým důvodem podstatně ovlivněna.

(...)

19. Uvedená ustanovení zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, platila v citované podobě již v době uzavření kupní smlouvy a do současné doby změn nedoznala.

20. Odvolací soud (na rozdíl od soudu prvního stupně) za jediný důvod pro zamítnutí žaloby považoval, že M. Z. je chráněna „jako nabyvatel zpeněžené věci“, poněvadž nemovitost byla zpeněžena v insolvenčním řízení „na úhradu dluhů“ dovolatele; další právní úvahy spojené s tím, zda nemovitost trpěla vadami, označil výslovně za „nadbytečné“.

21. Soud prvního stupně se kromě toho zabýval i tím, zda je kupní smlouva platným právním jednáním a zda nebyla zrušena odstoupením; aniž přitom blíže odkázal na příslušná ustanovení občanského zákoníku, dovodil, že žalovaná neuvedla dovolatele v omyl „úmyslným lstivým jednáním“ (srov. § 583 a § 586 o. z.) a že odstoupení od smlouvy „není platné“ (srov. § 2001, § 2099 a násl. a § 2131 o. z.). Tyto úvahy ho rovněž vedly k závěru, že není dán důvod, aby se strany kupní smlouvy (dovatel a žalovaná) vypořádaly podle zásad bezdůvodného obohacení (§ 2993 o. z.).

22. Odvolacímu soudu lze dát za pravdu, že soupis majetkové podstaty tvoří právní podklad pro zpeněžení sepsaného majetku v rámci insolvenčního řízení. Na majetek sepsaný do majetkové podstaty dlužníka se po dobu trvání účinků soupisu pohlíží jako na majetek dlužníka bez ohledu na

to, zda je dlužník (skutečně) vlastníkem takového majetku (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. ledna 2018, sp. zn. 29 Cdo 6097/2017, uveřejněné v časopise Soudní judikatura, číslo 5, ročník 2019, pod číslem 54). Nevyvratitelná právní domněnka, že určitý majetek byl pojat do soupisu majetkové podstaty oprávněně (§ 225 odst. 3 insolvenčního zákona), nenastane (pouze) tehdy, jestliže insolvenční soud na základě včas podané žaloby pravomocně rozhodne, že se tento majetek vylučuje z majetkové podstaty. Otázku, zda určitý majetek byl pojat do soupisu majetkové podstaty oprávněně, je povolán řešit výlučně insolvenční soud, a to na základě žaloby na vyloučení majetku z majetkové podstaty, kterou projedná a rozhodne jako incidenční spor [srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. listopadu 2014, sp. zn. 21 Cdo 953/2014, uveřejněný pod číslem 48/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „Sb. rozh. obč.“)].

23. Již pro konkursní poměry podle zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), byla judikatura Nejvyššího soudu ke zpeněžování majetku konkursní podstaty prodejem mimo dražbu podle § 27 ZKV a k ochraně osob, na které správce konkursní podstaty takový majetek převedl, poté, kdy vyšlo najevo, že zpeněžovaný majetek náležel vlastnický někomu jinému než úpadci, ustálena v závěru, že ten, na koho správce konkursní podstaty v rámci zpeněžování převedl majetek sepsaný do konkursní podstaty jako vlastnictví úpadce (při dodržení postupů předepsaných pro takové zpeněžení zákonem o konkursu a vyrovnání), se stává vlastníkem takového majetku bez zřetele k tomu, zda později vyšlo najevo, že majetek v době zpeněžení vlastnický náležel někomu jinému; k tomu srov. především rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. července 2004, sp. zn. 29 Odo 394/2002, uveřejněný pod číslem 81/2005 Sb. rozh. obč. Tyto závěry jsou mutatis mutandis uplatnitelné i v poměrech upravených insolvenčním zákonem, včetně případu zpeněžování předmětu zajištění prodejem mimo dražbu v rámci oddlužení plněním splátkového kalendáře podle přiměřeného použití ustanovení o zpeněžení majetku v konkursu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. prosince 2019, sen. zn. 29 ICdo 18/2018). K nemožnosti zpochybnit (v návaznosti na běh času) nabytí nemovitosti M. Z. srov. ostatně i § 289 odst. 3 insolvenčního zákona (ve znění účinném v době zpeněžení nemovitosti v insolvenčním řízení) a výklad podaný k tomuto ustanovení např. v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. října 2019, sen. zn. 29 ICdo 149/2018, nebo v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. dubna 2022, sen. zn. 29 ICdo 148/2020.

24. V poměrech projednávané věci však není podstatné (určující), že dovolatel (ani žádná jiná osoba) již nemůže prosadit své tvrzené vlastnické právo k nemovitosti vůči M. Z., která jí nabyla kupní smlouvou od insolvenčního správce dovolatele (prodejem mimo dražbu). Dovolatel se totiž podanou žalobou (poměřováno vylíčením rozhodujících skutečností) domáhá vrácení zaplacené kupní ceny ve výši 548 000 Kč a nejde tak o vlastnickou žalobu, nýbrž o žalobu na vydání bezdůvodného obohacení ve smyslu § 2993 o. z. (srov. odst. 17. bod [9] a odst. 21. shora).

25. Skutečnost, že žalobce není schopen v případě neplatné či zrušené kupní smlouvy vydat předmět bezdůvodného obohacení (neboť vlastníkem nemovitosti je M. Z. a její vlastnické právo nelze jakkoli zpochybnit), pak vede „jen“ k aplikaci § 2999 o. z. Jinak řečeno, je-li kupní smlouva, kterou pozdější insolvenční dlužník nabytí nemovitost do svého vlastnictví, neplatná či zrušená, nemá na vypořádání účastníků takové smlouvy podle zásad o vydání bezdůvodného obohacení ve smyslu § 2993 a § 2999 o. z. vliv, že předmět koupě (nemovitost) byl po uzavření kupní smlouvy zpeněžen v insolvenčním řízení vedeném na majetek kupujícího a je nyní ve vlastnictví třetí osoby.

26. Judikatura Nejvyššího soudu v této souvislosti již dospěla k závěru, že kupující, který byl při uzavření kupní smlouvy uveden prodávajícím v omyl o rozhodující okolnosti spočívající ve sjednaných vlastnostech předmětu koupě a jemuž bylo následně poskytnuto vadné plnění (předmět koupě), může úspěšně namítat relativní neplatnost kupní smlouvy (§ 583 o. z.) bez ohledu na to, zda mu vznikla i práva z vadného plnění. Kupující nemusí při uplatnění práva na vrácení plnění z neplatné smlouvy v žalobě vyjadřovat vzájemnou podmíněnost plnění a soud v řízení prověří, zda je žalobou uplatněné právo na vrácení plnění provázáno s restituční povinností žalobce (a zjištěnou vzájemnost vyjádří ve

výroku rozhodnutí), pouze k námitce, v níž bude žalovaný tvrdit, že jeho povinnost k plnění má být podmíněna tím, že i jemu bude vráceno plnění, které poskytl žalobci, případně tím, že mu má být poskytnuta peněžitá náhrada, není-li vrácení plnění dobře možné (§ 2999 o. z.). Tam, kde si strany mají navzájem vracet peněžitá plnění nebo peněžitou náhradu ve smyslu § 2999 o. z., přízná soud žalobci pouze nárok na vrácení částky, o kterou peněžité plnění poskytnuté žalobcem žalovanému (peněžitá náhrada) přesahuje peněžité plnění (peněžitou náhradu) poskytnuté žalovaným žalobci (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. dubna 2022, sp. zn. 23 Cdo 2042/2020). Uvedené platí i v případě, byl-li závazek zrušen odstoupením od kupní smlouvy (§ 2993 věta poslední o. z.).

27. Pro úplnost lze dodat, že tento princip se podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu prosadil již v případě uplatnění práv na vrácení plnění z neplatné smlouvy v režimu právní úpravy účinné do 31. prosince 2013 [zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“)], s tím podstatným rozdílem, že ustanovení § 457 obč. zák. upravovalo povinnosti účastníků, kteří si navzájem plnili na základě neplatné (nebo zrušené) smlouvy tak, že požadavek jedné smluvní strany, aby jí bylo druhou smluvní stranou vráceno plnění, jež jí poskytla, může uspět, jen je-li žadatelem navenek deklarována i připravenost vrátit to, co na základě takové smlouvy obdržel od druhé smluvní strany on sám. I zde však platilo, že byla-li obě plnění peněžitá, nebo šlo-li o plnění, za něž musí být poskytnuta náhrada v penězích, pak v soudním řízení bylo možno přiznat pouze vrácení toho, o čem peněžité plnění žalobce (peněžitá náhrada) přesahovalo peněžité plnění (peněžitou náhradu) poskytnuté mu podle smlouvy žalovaným. Pro takový postup soudu (vzájemné zúčtování) se nevyžadoval (nepředpokládal) návrh žalovaného či jeho projev směřující k „započtení“, což platilo i v případě, kdy byl prohlášen konkurs na majetek některého z účastníků neplatné nebo zrušené smlouvy (srov. rozsudek ze dne 30. června 2004, sp. zn. 29 Odo 52/2002, uveřejněný pod číslem 28/2006 Sb. rozh. obč., a dále např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. září 2009, sp. zn. 33 Cdo 2373/2007, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. srpna 2011, sp. zn. 28 Cdo 1632/2011, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. února 2016, sp. zn. 28 Cdo 2847/2015); z těchto rozhodnutí rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 2042/2020 výslovně vychází a navazuje na ně.

28. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se z obsahu spisu nepodávají. K namítané „překvapivosti“ napadeného rozhodnutí lze pouze stručně uvést, že byla-li právní otázka, kterou odvolací soud zkoumal, rovněž předmětem právního posouzení soudem prvního stupně, mohl být rozhodnutím odvolacího soudu v dotčeném aspektu „překvapen“ jen účastník svých práv nedbalý a na jednání odvolacího soudu nepřipravený (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. července 2014, sp. zn. 29 Cdo 914/2014, uveřejněný pod číslem 107/2014 Sb. rozh. obč.). V poměrech dané věci platí řečené tím spíše, že odvolací soud dospěl ohledně posouzení vlivu zpeněžení nemovitosti na nárok žalobce k totožnému (byť nesprávnému) závěru jako soud prvního stupně.

29. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené rozhodnutí odvolacího soudu zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.) včetně závislých výroků o nákladech řízení a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Poučení účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Právní otázka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Moderace nákladů](#)
- [Dovolání](#)
- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)